

Varhaiskasvatus

I. Kuvaus toiminnasta

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun. Esiopetusta sekä täydentävää varhaiskasvatusta järjestetään joko päiväkotien tai koulujen yhteydessä. Varhaiskasvatuksessa annetaan esiopetuksen perusopetukseen valmistavaa opetusta. Myös yksityiset päiväkodit tuottavat esiopetusta.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävä on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua sekä edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta. Edelleen toiminnan tehtävänä on ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta tarjoamalla lapsille monipuoliset mahdollisuudet osallistua ohjattuun, virkistävään ja turvalliseen toimintaan ja mahdollistaa tarvittaessa lepo rauhallisessa ympäristössä, ammattitaitoisen ja tehtävään soveltuvan henkilön valvonnassa.

Palvelualue järjestää suomenkielistä varhaiskasvatusta kunnallisissa päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa sekä palvelusetelillä ja yksityisen hoidon tuella ja sen kuntalisällä varhaiskasvatusta yksityisissä päiväkodeissa ja ryhmä- ja perhepäivähoidossa. Lisäksi palvelualue järjestää avointa varhaiskasvatusta. Avoimessa varhaiskasvatuksessa toimii leikkipuistoja, alle kouluikäisille suunnattuja kerhoja sekä perhekerhoja, joista osa on tuotettu yhteistyössä seurakuntien ja kolmannen sektorin kanssa. Kerhotoimintaa järjestetään sekä sisätiloissa että ns. ulkoilu- / liikuntakerhoina. Lisäksi järjestetään huoltajille ja lapsille yhdessä suunnattua avointa päiväkotitoimintaa.

Varhaiskasvatuksen palvelualue vastaa myös perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisessä. Palvelua tuotetaan sekä kaupungin omana tuotantona että avustamalla eri yhdistysten tuottamaa toimintaa. Toiminta toteutetaan pääsääntöisesti koulujen yhteydessä tai koulun läheisyydessä. Varha järjestää loma-ajan toimintaa vaikeimmin vammaisille lapsille, Turku tuottaa tämän palvelun Varhan päätösten mukaisesti.

Palvelualue jakautuu neljään varhaiskasvatuksen alueeseen sekä perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan kokonaisuuteen.

II. Toimintaympäristön muutos

Alle kouluikäisten lasten määrä Turussa on ollut vähenevä. Näyttäisi siltä, että suomenkielisten lasten määrä vähenee, mutta muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenä puhuvien lasten määrä kasvaa. Väestöennusteen mukaan alle kouluikäisten lasten määrän pitäisi lähteä kasvuun lähivuosien aikana. Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä on pysynyt viimeisten vuosien aikana samalla tasolla. Kasvua näyttäisi olevan erityisesti kaupungin itäisissä osissa, muissa osissa kaupunkia lasten määrä varhaiskasvatuksessa on pysynyt samalla tasolla. Palvelusetelin käyttö on vähentynyt aikaisemmasta. Varhaiskasvatuksen sekä valtakunnallisena että paikallisena tavoitteena on osallistumisasteen nostaminen.

Iltapäivätoiminnan osalta voidaan todeta, että lähikouluperiaate lisää pienluokilla käyvien lasten määrää lähikouluissa, mikä vaikuttaa myös iltapäivätoiminnan henkilöstöresurssitarpeen lisääntymiseen.

Henkilöstön saatavuus on huonoa, erityisesti varhaiskasvatuksen opettajista ja erityisopettajasta on pulaa. Tilanne vaihtelee merkittävästi myös alueellisesti kaupungin sisällä. Varhaiskasvatuslaissa on säädökset varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteesta ja henkilöstön kelpoisuuksista. Lain kohta sisältää siirtymäsäännöksiä. Henkilöstörakenteen muutos tulee huomioida rekrytoinnissa, jotta henkilöstön kelpoisuudet ovat lain mukaiset vuoteen 2030 mennessä. Henkilöstörakenteen muutos tulee vaikuttamaan henkilöstökustannusten lisääntymiseen edelleen. Varhaiskasvatuslaki muutettiin elokuussa 2021 siten, että henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä, säädös on lisännyt sijaistarvetta ja vuokratyövoiman käyttöä. Elokussa 2022 varhaiskasvatuslakia muutettiin niin, että lapsella on oikeus kolmitasoiseen tukeen varhaiskasvatuksessa. Tehostettua ja erityistä tukea saavat lapset tulee huomioida joko henkilöstön tai lasten määrässä. Koska varhaiskasvatuspaikkoja ei juurikaan voida vähentää, tulee tuen järjestelyjen osalta kyseeseen lähes ainoana mahdollisuutena henkilöstömäärän lisääminen, jotta rakenteellinen tuki toteutuu säädösten mukaisesti.

Useita päiväkotuja toimii tällä hetkellä väistötiloissa, toimitiloihin pyritään panostamaan esimerkiksi tila- ja pedagogisella konseptoinnilla. Useita rakennushankkeita käynnistyy lähivuosina, näiden hankkeiden suunnittelu on jo käynnissä.

III. Kehittämissuunnitelma

Lasta koskeva kehittäminen

Yksilöllinen kasvu- ja oppiminen, lapsen tuki - Varhaiskasvatus ja aamu- ja iltapäivätoiminta antaa kaikille lapsille mahdollisuuden laadukkaaseen ja pedagogisesti tarkoituksenmukaiseen varhaiskasvatukseen ja toimintaan. Varhaiskasvatus ja aamu- ja iltapäivätoiminta toimivat hyvinvoinnin edistäjänä.

Opetus- ja ohjaushenkilöstöä koskeva kehittäminen

Varhaiskasvatussuunnitelma osaaminen - Kuntakohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetussuunnitelman sekä perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelman jalkauttaminen ja siihen liittyvän johtamis- ja toimintakulttuurin kehittäminen ovat keskeisiä sisältöä ja laatua ohjaavia tekijöitä. Varhaiskasvatuksessa hyödynnetään KARVI: n digitaalista Valssi-laadunarviointijärjestelmää sekä lapsivaikutusten arviointia, Kehittävä Palaute, varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseksi. Näillä pyritään siihen, että varhaiskasvatuksessa on määritelty painopisteet ja mittaristo, joiden pohjalta arvioidaan kasvatuksen ja opetuksen laatu- ja palvelutasoa.

Osaaminen - Henkilöstön osaamista kehitetään vastaamaan varhaiskasvatussuunnitelman tai toimintasuunnitelman vaatimuksiin. Jatketaan aktiivista työtä varhaiskasvatuksen henkilöstön muuntokoulutuksen järjestämiseksi ja varhaiskasvatuksen veto- ja pitovoiman lisäämiseksi.

Palveluiden järjestämistä koskeva kehittäminen

Johtaminen - Johtamisjärjestelmää kehitetään yhdessä varhaiskasvatuksen asiantuntijoiden kanssa, johtaminen tukee henkilöstön hyvinvointia, mutta samalla palveluntuottaminen on tehokasta, täyttö- ja käyttöasteen nostoa varhaiskasvatuksessa jatketaan.

Pitkäjänteinen kehittäminen ja suunnitelmien toimeenpanon tuki - Kehittäminen perustuu pitkäjänteiseen, luottamukseen nojaavaan varhaiskasvatuksen työntekijöiden yhteistyöhön ja toimijoiden välillä on jatkuva vuoropuhelu. Vahvistetaan moniammatillista yhteistyötä yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

Yhteisöllisyyden edistäminen - Varhaiskasvatus ja aamu- ja iltapäivätoiminta osana kestävästi toimivaa paikallista ja kansainvälistä yhteisöä. Erityishuomiota kiinnitetään päiväkotien ja koulujen eriarvoistumiskehityksen pysäyttämiseen. Varhaiskasvatuksessa ja aamu- ja iltapäivätoiminnassa kehitetään edelleen inklusiivista toimintakulttuuria ja edistetään lasten ja nuorten yksilöllisyyden ja erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista.

Tehokkaasti käytetyt tilat - Kehitetään kasvatuksen ja opetuksen tilojen hallintaa, jotta varmistutaan koulu- ja päiväkotitilojen tarkoituksenmukaisesta ja tehokkaasta käytöstä.

IV. Yhteisvaikuttava ja poikkialainen toiminta

Toimenpiteet segregaaation ja sen vaikutusten vähentämiseksi sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Varhaiskasvatus ja aamu- ja iltapäivätoiminta osallistuvat segregaaation vähentämisen toimenpideohjelman toteuttamiseen.

Vahvistetaan kielellisiä valmiuksia käynnistämällä Lukutaito-ohjelman toimenpiteet. Henkilöstö ymmärtää kielen keskeisen merkityksen lasten kehityksessä ja oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan kuulumisessa. Kielitietoisessa varhaiskasvatuksessa tiedostetaan, että kielet ovat läsnä jatkuvasti ja kaikkialla. Lisäksi varhaiskasvatusta voidaan toteuttaa molempien kotimaisten kieliryhmien osalta rinnakkain samassa kiinteistössä.

Kehitetään yhteisöllisen opiskeluhuollon alueellisia ja koulukohtaisia toimintamalleja kaikilla esiopetuksessa.

Otetaan käyttöön toimintamallit ehkäistä kiusaamista, syrjintää, häirintää, häiriökäyttäytymistä ja väkivaltaa varhaiskasvatuksessa.

Kehitetään oppimisen tuen toimintamalleja ja -kulttuuria pilotoimalla ja kokeilemalla uusia malleja toimintavuonna 2024–2025.

Lisätään liikettä ja liikunnallista toimintaa päiväkotipäivien yhteyteen. Lasten fyysisen aktiivisuuden määrään kiinnitetään erityistä huomiota. Ohjataan henkilöstöä huomioimaan kokopäiväpedagogiikka toiminnassa, näkemään ulkoilut pedagogisina oppimistilanteina ja hyödyntämään ympäristöä oppimisympäristönä. Mahdollistetaan lasten liikkuminen eri toiminnoissa, toteutetaan toiminnallista oppimista ja tarjotaan kokemuksia, jotka synnyttävät liikunnan iloa.

Selvitetään, miten päiväkotitilat voitaisiin paremmin iltaisin ja viikonloppuisin kerho-, harrastus- ja vapaa-aikatoiminnassa.

Toteutetaan Pikkuväen kulttuuripolkua ja jatketaan soveltavan liikunnan saattajakortti -käytäntöä yhteistyössä kaupungin muiden organisaatioiden kanssa.

Toimenpiteet Työvoima- ja elinkeinouudistuksen (TE2025) edistämiseksi

Järjestetään STEAM Turku -toimintaa varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Kehitetään yhteistyössä korkeakoulujen ja yritysten kanssa entistä sujuvampia opintopolkuja työelämään alueen pito- ja veto-voiman vahvistamiseksi

Varhaiskasvatuksen toimialaa ja sen erilaisia mahdollisuuksia tehdään tunnetuksi työllisyyspalveluissa sekä OMA-valmentajien ja muiden asiakastyötä tekevien kanssa, lisäksi kehitetään viestintää.

Toimenpiteet Ilmastotavoitteiden edistämiseksi

Kehitetään ilmasto- ja kestävyyskasvatusta päiväkotien arjessa tukevaa pedagogiikkaa, toimintakulttuuria ja oppimisympäristöjä. Varhaiskasvatuksen päämääränä on ekososiaalinen sivistys, jonka mukaan inhimillinen hyvinvointi rakentuu ymmärryksestä sellaisista ihmisenä olemisen oikeuksista ja velvollisuuksista, jotka perustuvat riippuvuuteen luonnosta ja toisista

ihmisistä. Ekososiaalisesti sivistyneen ihmisen suhde maailmaan on kokonaisvaltaisesti vastuullinen. Se rakentuu myötätunnosta, kohtuullisuudesta, vuorovaikutuksesta ja oman käytöksen seuraamusten tiedostamisesta.

V. Tunnusluvut

Tunnusluku	Tunnusluvun mitayksikkö	Lähde	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Ennuste 2024	Ennuste 2025
Turkulaisten 0–18-vuotiaiden määrä	lkm		30 695	31 297	31 618	31 470	31 385
Turkulaisten 0–6-vuotiaiden määrä (vuoden lopussa)	lkm	Väestöennuste - Power BI Report Server	11 297	11 076	10 973	10 808	10 717
joista suomenkielisten 0–6-vuotiaiden määrä (31.12.)	lkm	Väestöennuste - Power BI Report Server	8 153	7 877	7 624	7 467	7 355
joista ruotsinkielisten 0–6-vuotiaiden määrä (31.12.)	lkm	Väestöennuste - Power BI Report Server	722	690	698	720	733
joista muunkielisten 0–6-vuotiaiden määrä (31.12.)	lkm	Väestöennuste - Power BI Report Server	2 422	2 509	2 651	2 621	2 629
Päiväkodit	lkm	Varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmä	4 753	4 776	4 883	4 987	5 100
Palvelusetelit yhteensä	lkm	Varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmä	2 382	2 379	2 339	2 172	2 100
Esiopetus	lkm	Varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmä	1 597	1 373	834	1 075	1 100
Esiopetuksen valmistava opetus	lkm	Varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmä	156	135	141	110	110
Hankittu esiopetus	lkm	Varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmä	328	338	261	235	200

Perhepäivähoito	lkm	Varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmä	96	92	56	44	35
Muu varhaiskasvatus / kerhot ja puistot	lkm	Varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmä	230	179	164	85	85
Kotihoidon tuki	-	Kela Etuustietopalvelu Kelmu	1 373	1 345	1 116	900	850
Yksityisen hoidon tuki yhteensä	-	Kela Etuustietopalvelu Kelmu	177	145	147	100	90
7–8-vuotiaat	lkm	Väestöennuste - Power BI Report Server	3 334	-	-	3 256	3 164
Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta / kaupungin oma tuotanto	-	Primus	864	924	885	880	900
Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta / avustettu toiminta	-	Primus	1 253	1 312	1 314	1 300	1 350

VI. Toimenpiteet

Toimenpide	Teema	Vastuukilö	Tavoite 2025
Henkilöstöllä on tarvittava koulutus ja pätevyys. Varhaiskasvatuksen rekrytointia tulee kehittää, jotta jokaisella lapsella on riittävä suomen- tai ruotsinkielisen varhaiskasvattajan tuki.	Perustoiminta	Palvelualueen johtoryhmä; lähijohtajat	Kelpoisuuden antavan koulutuksen suorittaneiden määrä lisääntyy
Panostetaan henkilökunnan täydennyskoulutukseen ja ammatilliseen kehittymiseen. Jatkuva ammatillinen kehittyminen on tärkeää, jotta henkilöstö pysyy ajan tasalla pedagogisista käytännöistä ja uusimmista tutkimuksista. Vahvistetaan lähijohtajien talouden hallinnan osaamista ja kustannustietoisuutta.	Pormestariohjelma	Palvelualueen johtoryhmä; lähijohtajat	Täydennyskoulutukseen osallistuneiden määrä lisääntyy.
Henkilöstön osaamista kehitetään vastaamaan varhaiskasvatussuunnitelman/esiopetussuunnitelman ja toimintasuunnitelman vaatimuksiin. Tietoperusteinen osaamisen kehittäminen	Pormestariohjelma	Palvelualueen johtoryhmä; lähijohtajat	Kehittävän palautteen tulokset käytettävissä kaikissa yksiköissä

toteutuu esim. Kehittävä palaute -menetelmän analyysseja hyödyntäen ja täydennyskoulutusvelvoite toteutuu.			
Tuetaan varhaiskasvatuksen henkilöstön ja aamu- ja iltapäivätoiminnan hyvinvointia	Perustoiminta	Palvelualueen johtoryhmä; lähijohtajat	Sairauspoissaolojen määrä vähenee
Henkilöstö ymmärtää kielen keskeisen merkityksen lasten kehityksessä ja oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan kuulumisessa. Kielitietoisessa varhaiskasvatuksessa tiedostetaan, että kielet ovat läsnä jatkuvasti ja kaikkialla.	Perustoiminta	Lähijohtajat	Kehittävän palautteen tuloksissa näkyy kehitystä – tuetun leikin määrä on lisääntynyt
Ulkopedagogiikka ja luonnossa oppiminen ovat läsnä jokaisessa lapsiryhmässä. Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten fyysisen aktiivisuuden määrään kiinnitetään erityistä huomiota.	Perustoiminta	Lähijohtajat	Kehittävän palautteen tuloksissa näkyy kehitystä – tuetun leikin määrä ja ulkoiluun käytetty aika ovat lisääntyneet
Kehitetään varhaiskasvatuslain edellyttämiä toimenpiteitä lapsen tuen osalta varhaiskasvatuksessa. Tuen strategian toimeenpanosta tulee huolehtia, jotta jokainen lapsi saa tarvitsemansa tuen varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuudessa edistetään lasten ja nuorten yksilöllisyyden ja erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista.	Perustoiminta	Palvelualueen johtoryhmä	Vuonna 2023 toteutetun arvioinnin tulokset/johtopäätösten toteuttaminen on aloitettu
Täyttö- ja käyttöasteen nostoa varhaiskasvatuksessa jatketaan ja tiedottamiseen poissaolokäytänteistä panostetaan.	Perustoiminta	Palvelualueen johtoryhmä, lähijohtajat	Täyttöaste vähintään 102 % ja käyttöaste 91 %
Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa kehitetään käynnistämällä aamu- ja iltapäivätoiminnan Tukitiimi, tiimin avulla otetaan käyttöön Pace-koulutuksen menetelmät, tavoitteena lapsilähtöinen kohtaaminen kaikissa ohjaustilanteissa. Lasten aktiiviseen liikkamiseen ja ulkoiluun kiinnitetään erityistä huomiota, jotta kansalliset lasten liikuntasuositukset toteutuvat perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnassa.	Perustoiminta	Palvelupäällikkö	Henkilöstön itsearvioinnin perusteella lasten osallisuus ja ulkoilun määrä ovat lisääntyneet

VII. Tavoitteelliset tunnusluvut

Tunnusluku	Tunnusluvun mittayksikkö	Toteutuma 2022	Toteuma 2023	Tavoite 2024	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Huoltajien tyytyväisyys varhaiskasvatukseen	arvosana (4–10)	8,90	8,90	9	9,10	
Kelpoisen henkilöstön osuus varhaiskasvatuksen kasvatushenkilöstöstä	-	-	-	100 %	100 %	
Kunta10 kokonaissijoitus paranee (sijoittuminen 1–100)	-	49	-	46	54	
Päiväkotien täyttöaste	-	-	-	100 %	102 %	104 %
Päiväkotien käyttöaste	-	-	-	90 %	91 %	91 %

VIII. Henkilöstöstrategian toimenpiteet

Tavoite	Toimenpide	Vastuhenkilö
Henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvia tarpeita ja mahdollistaa mielekkään urapolun	Työnantaja tukee henkilöstön koulutusta aloille, joilla on pulaa kelpoisesta henkilöstöstä	Palvelualuejohtaja